

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Схемотехніка інформаційних та комп'ютерно-інтегрованих систем

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Код та назва спеціальності, галузь знань	G5. Електроніка, електроні комунікації, приладобудування та радіотехніка; G. Інженерія, виробництво та будівництво
Тип та назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Електроніка»
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова компонента (ОК-19)
Курс, семестр викладання	3 курс, 5 семестр
Трудомісткість навчальної дисципліни	4 кредита ЄКТС (120 академічних годин), з них: денна (очна) форма навчання: лекц. – 22 год., практ. зан. – 12 год., лаб. роб. – 10 год., самост. роб. – 76 год. заочна форма навчання: лекц. – 12 год., практ. зан. – 6 год., лаб. роб. – 6 год., самост. роб. – 96 год.
Мова викладання	Українська
Кафедра	Електроніки, транспортних технологій та логістики
Факультет	Електроніки, автоматизації та метрології

Викладачі

ДОБРОВОЛЬСЬКА Світлана Василівна,
старший викладач кафедри електроніки, транспортних технологій та логістики

E-mail: s.v_dobrovolska@suit.edu.ua
Тел.: +380973962125

Консультації: щовівторка з 14⁰⁰ до 17⁰⁰ год.,
ауд. 305 (головний корпус)

Мета дисципліни	– формування комплексу знань щодо розвитку сучасної схемотехніки, електронних пристроїв та приладів, що застосовуються в інформаційних та комп'ютерних системах, цифровій техніці; принципів кодування інформації, застосування найпростіших логічних елементів, принципів побудови мікросхем, інформаційних і комп'ютерних систем та їх основних вузлів; навичок використання електронних елементів в електросхемах.
Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна	ЗК10 Навички здійснення безпечної діяльності. ФК2 (СК2) Здатність виконувати аналіз предметної області та нормативної документації, необхідної для проектування та застосування приладів, пристроїв та систем електроніки. ФК3 (СК3) Здатність інтегрувати знання фундаментальних розділів фізики та хімії для розуміння процесів твердотільної, функціональної та енергетичної електроніки, електротехніки. ФК6 (СК6) Здатність ідентифікувати, класифікувати, оцінювати і описувати процеси у приладах, пристроях та системах електроніки за допомогою аналітичних методів, засобів моделювання, дослідних зразків та результатів експериментальних досліджень. ФК8 (СК8) Здатність вирішувати інженерні задачі в галузі електроніки з урахуванням всіх аспектів розробки, проектування, виробництва, експлуатації та модернізації електронних приладів, пристроїв та систем. ФК11 (СК11) Здатність контролювати і діагностувати стан обладнання автомобілів, застосовувати сучасні електронні компоненти та технічні засоби, виконувати профілактику, ремонт та технічне обслуговування електронних пристроїв та систем автомобілів, монтувати, налагоджувати та ремонтувати аналогові, цифрові та оптичні модулі, розробляти та виготовляти друковані плати, розробляти програмне забезпечення для мікроконтролерів.
Програмні результати навчання	ПРН 05 Використовувати інформаційні та комунікаційні технології, прикладні та спеціалізовані програмні продукти для вирішення задач проектування та налагодження електронних систем, демонструвати навички програмування, аналізу та відображення результатів вимірювання та контролю. ПРН 11 Аргументувати нормативно-правові засади при впровадженні електронних пристроїв та систем; оцінювати переваги інженерних розробок, їх екологічність та безпечність; захищати власні світоглядні позиції та переконання у виробничій або соціальній діяльності. ПРН 17 Демонструвати навички проведення експериментальних досліджень, пов'язаних з професійною діяльністю; вдосконалювати методики вимірювання; контролювати достовірність отриманих результатів; систематизувати та аналізувати дані, отримані експериментальним шляхом. ПРН 18 Застосовувати методи математичного моделювання і оптимізації електронних систем для розробки автоматизованих та роботизованих виробничих комплексів

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Імпульсні та цифрові сигнали	Мета і завдання освітньої компоненти. Основні характеристики аналогових, імпульсних та цифрових сигналів. Амплітуда імпульсу. Тривалість імпульсу. Період повторення. Принципи перетворення аналогового сигналу у цифровий. Аналого-цифрові перетворювачі. Часові діаграми перетворення аналогового сигналу в цифровий. Структура двійкового цифрового сигналу.
---	---

Тема 2. Елементи математичного апарату цифрової техніки	Основи комп'ютерної схемотехніки, принципи будування систем числення. Приклади системи числення. Переведення зображення чисел з однієї позиційної системи числення в іншу. Кодування чисел.
Тема 3. Логічні основи комп'ютерної схемотехніки	Загальні відомості про логічні функції. Логічні пристрої. Цифрові пристрої та їх часові діаграми. Елементарні логічні операції.
Тема 4. Мікросхеми цифрової техніки	Характеристики і параметри цифрових інтегральних схем. Визначення параметрів цифрових інтегральних схем. Класифікація цифрових інтегральних схем. Логічні потенціальні елементи. Мікропроцесори. Мікроконтролери. Цифрові сигнальні процесори. Програмований логічний контролер. Програмування за допомогою програма тора.
Тема 5. Комбінаційні цифрові пристрої	Комбінаційні цифрові пристрої та їх основні характеристики. Шифратори. Дешифратори. Кодоперетворювачі. Використання мультиплексорів для синтезу комбінаційних пристроїв. Синтез логічної функції чотирьох змінних із використанням чотиривходового мультиплексора. Демультимплексори. Мультиплексорне та демультимплексорне дерево.
Тема 6. Післядіючі цифрові пристрої. Схемотехніка тригерних пристроїв	Післядіючі автомати. Тригери в інтегральному виконанні. Умовні позначення та призначення входів тригера. Асинхронні тригери. RS-тригер з інверсними входами. Класифікація електронних транзисторних фізичних реалізацій логічних елементів.
Тема 7. Запам'ятовуючі пристрої	Класифікація й основні характеристики запам'ятовуючих пристроїв. Запам'ятовувальні пристрої з довільним або послідовним доступом. Швидкодія запам'ятовувальних пристроїв. Організація доступу до елементів пам'яті у запам'ятовувальних пристроях. Статичні оперативні запам'ятовувальні пристрої. Динамічні оперативні запам'ятовувальні пристрої, їх переваги. Функціональні схеми постійних (ПЗП) та репрограмованих (РПЗП) запам'ятовувальних пристроїв. Репрограмовані ПЗП із можливістю стирання електричним сигналом. Перепрограмовані ПЗП із можливістю стирання даних ультрафіолетовим опромінюванням. Організація багатокристалльної пам'яті. Зовнішні запам'ятовувальні пристрої

Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

Інтерактивні	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Наочно-демонстраційні дидактичні комплекси до тем, що вивчаються в межах дисципліни (схеми, таблиці, графіки, діаграми; відеоролики тощо). ▪ Розгляд реальних прикладів застосування електронних елементів у різних галузях: методи «Кейс-стаді», «Мозковий штурм» та ін. ▪ STEM-підхід і моделювання. ▪ Створення ментальних карт і таблиць, візуалізація класифікації електронних компонентів, властивостей, методів обробки.
---------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Розвиток навичок та робота в групах – це два взаємозалежні методи, які сприяють здобувачам освіти одночасно вивчати професійні навички та удосконалювати вміння ефективно працювати в команді. Кожна група (з 2-6 осіб) отримує конкретне завдання, пов’язане з аналізом або застосуванням електронних компонентів (наприклад, дослідження схем інформаційних та комп’ютерно-інтегрованих систем та їх вибір відповідно до умов технологічного процесу і умов експлуатації). Учасники можуть обговорювати, допомагати одне одному, знаходити рішення разом. Після завершення роботи кожна група презентує свої результати перед аудиторією, обґрунтовуючи свої висновки та рішення.
Практичні	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Вправи. Різні практичні і лабораторні завдання, які допомагають активізувати інтелектуальні, комунікативні та пошукові здібності здобувачів освіти. Вони включають відповіді на запитання, розв’язання завдань, робота з нормативними документами, складання графіків, порівняльних таблиць і т.п. ▪ Метод проєктів – розробка власних рекомендацій або аналіз впровадження інформаційних та комп’ютерно-інтегрованих систем для досягнення поставлених цілей.
Методи дистанційного навчання	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Відеоконференції в форматі лекцій або семінарів. Зв’язок здобувачів освіти з викладачем забезпечують різноманітні сучасні платформи, такі як: Zoom, Moodle, Google Meet та ін. ▪ Онлайн дискусії; ▪ Індивідуальне і групове консультування (викладач дає додаткові роз’яснення щодо виконання завдань через чати та e-mail-надсилання); ▪ Відеозаписи лекцій і практичних занять; ▪ Квізи (проведення бліц-опитування із застосуванням Google Форм) тощо.

Стратегія оцінювання результатів навчання

Змістовий контент результатів навчання з дисципліни	<p>Результати навчання з даної дисципліни, які здобувач може продемонструвати та які можна ідентифікувати, оцінити і виміряти, розглядаються у вимірах 6 рівня Національної рамки кваліфікацій, що відповідає першому циклу вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Знання – концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності стосовно електроніки та схемотехніки; ▪ Уміння/навички – застосовувати методи електроніки у різних сферах економіки та промисловості; практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв’язання спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання щодо електронних компонентів; ▪ Комунікація – збір, інтерпретація та застосування даних для спілкування з професійних питань стосовно електроніки та схемотехніки усно та письмово. ▪ Відповідальність і автономія – здатність приймати обґрунтовані рішення у сфері електроніки, оцінюючи їх вплив на якість, безпеку та конкурентоспроможність продукції та послуг. Спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.
Критерії	Академічні успіхи здобувачів освіти в межах даної дисципліни оцінюються за бально-рейтинговою шкалою (максимальна

оцінювання	<p>кількість – 100 балів), що прийнята в ДУІТЗ, з обов’язковим переведенням кількості балів в оцінки за національною шкалою та за шкалою ECTS.</p> <p>Відмінно (А) – від 90 до 100 балів – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі або не менше 90% завдань, передбачених програмою навчальної дисципліни.</p> <p>Дуже добре (В) – від 82 до 89 балів – здобувач досить повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову літературу. Однак під час викладання деяких питань допускаються при цьому окремі несуттєві неточності. Правильно вирішив 80-89% письмових завдань.</p> <p>Добре (С) – від 74 до 81 балів – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову літературу. Однак під час викладання деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив 74-81% письмових завдань.</p> <p>Задовільно (D) – від 64 до 73 балів – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних та письмових відповідей, але з не зовсім глибоким та всебічним аналізом, обґрунтуванням та аргументацією, з недостатнім використанням необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі неточності та помилки. Правильно вирішив 64-73% письмових завдань.</p> <p>Задовільно (Е) – від 60 до 63 балів – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив 60-63% письмових завдань.</p> <p>Незадовільно з можливістю повторного складання (FX) – від 35 до 59 балів – здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, стисло без аргументації та обґрунтування викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, поверхово розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив 35-59% письмових завдань.</p> <p>Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни (F) – від 0 до 34 балів – Здобувач частково володіє навчальним матеріалом, не у змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив 1-34% письмових завдань.</p>
Форма та методи контролю начальних досягнень	<p>В межах даної дисципліни передбачено три види контролю: поточний, підсумковий та семестровий/академічний.</p> <p>Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та лабораторних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів до виконання конкретної роботи з теми, що вивчається. При поточному контролі оцінюється: активність роботи здобувача на практичних заняттях, результати виконання ним індивідуальних завдань, якість підготовлених завдань, що виконувались під час самостійної роботи. У концепції викладу навчальної дисципліни застосовуються такі форми проведення поточного контролю: опитування, виконання контрольних вправ, тестування.</p>

Підсумковий контроль – це накопичена здобувачем сума балів за результатами вивчення семи тем та виконання завдань самостійної роботи.

Семестровий (академічний) контроль передбачає проведення екзамену, під час якого здобувачу виставляється остаточна оцінка за навчальну дисципліну, яка виводиться із суми балів за результатами підсумкового контролю та складання екзамену.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюється за 100-бальною шкалою. До підсумкового контролю допускаються здобувачі, що набрали не менше 60 балів. При оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань здобувачів за різними системами.

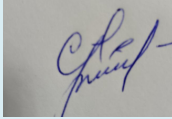
Політика навчальної дисципліни

Відвідування	Здобувачі вищої освіти самостійно планують відвідування лекційних занять, що проводяться в межах дисципліни. Присутність на практичних і лабораторних заняттях та контрольних заходах (залік) є обов'язковою. Важливим є своєчасне виконання індивідуальних завдань в межах самостійної роботи, передбачених програмою дисципліни.
Дотримання принципів академічної доброчесності	Підготовка усіх завдань, письмових робіт і т. ін., що виконуються в межах дисципліни, здійснюється здобувачем вищої освіти самостійно, на засадах академічної доброчесності. Викладач має право для перевірки робіт застосовувати різні програмні засоби.
Умови зарахування пропущених занять	Відпрацювання академічної заборгованості з дисципліни можливо до початку екзаменаційно-залікової сесії. Процедура узгоджується з викладачем, згідно його розкладу консультацій.
Інші умови	Навчально-методичні матеріали дисципліни розміщені на платформі Moodle

Рекомендовані джерела інформації

Базові підручники та навчальні посібники	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Експериментальні методи та засоби дослідження параметрів та характеристик електронних приладів, пристроїв та систем. Навчальний посібник / Авторський колектив: Грабовський О. В., Лещенко О. І., Похлебіна Т. І., Банзак О. В., Лимаренко Ю. Л., Солодка В. І., Кудряшов В. О., Добровольська С. В., Любимов А. Я. Одеса: Бондаренко М. О., 2025. 382 с. ▪ Каганюк О.К., Поліщук М.М., Здолбіцька Н.В., Бортник К.Я. Комп'ютерна електроніка: навчальний посібник. Луцьк : Луцький НТУ, 2020. 224 с. ▪ Медведенко Б.І., Коломієць Л.В., Квасніков В.П. Основи електроніки на базі програми схмотехнічного моделювання «MULTISIM»: Навчальний посібник – Одеса: Бондаренко М.О., 2015. 370 с.
Методичні рекомендації та розробки викладачів дисципліни	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Кудряшов В.О., Любимов А.Я., Лещенко О.І., Добровольська С.В., Кисельова О.І. Модель універсальної лабораторної установки дослідження параметрів електронних приладів та систем. <i>Технічні науки та технології</i>, (1 (35), 2024, 285–291. https://doi.org/10.25140/2411-5363-2024-1(35)-285-291 ▪ Грабовський О.В., Добровольська С.В., Лещенко О.І. та ін. Електротехніка, електроніка і схмотехніка інформаційних та комп'ютерно-інтегрованих систем, електронні пристрої інформаційно-вимірювальної техніки / За заг. редакцією проф. Коломійця Л.В. Навчальний посібник. Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2019. 340 с.

	<ul style="list-style-type: none"> Добровольська С.В., Кудряшов В.О., Грабовський О.В. та ін. Електроніка: Навчальний посібник - Одеса: ТОВ Плутон, 2015. 413 с.
Інформаційні ресурси	<ul style="list-style-type: none"> Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського http://www.nbuv.gov.ua/ Одеська національна наукова бібліотека http://www.odnb.odessa.ua/

Рік введення силябусу – 2025 р.	Затверджено рішенням кафедри електроніки, транспортних технологій та логістики (Протокол від 17 квітня 2025 р. № 11)	
	Завідувач кафедри	 Таїсія ПОХЛЕБІНА
	Гарант освітньої програми	 Валентина СОЛОДКА
	Викладач	 Світлана ДОБРОВОЛЬСЬКА